

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrta leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč. ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domaći oglasi itd. se računajo po pogodbah.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.
(Novejše vesti.)

Zadar 21. Deželni zbor je bil danes zaključen.

Dunaj 21. Kakor poroča »Vaterland« bodo takoj po Veliki noči konference pod predsedstvom kardinala Grusche, v katerih se bode razpravljalo o dnevnih vprašanjih, tičejočih se interesov katoliške cerkve.

Opava 21. V deželnem zboru je poslanec Hrubi v daljšem govoru utemeljil svoj predlog, v katerem je zahteval, naj se sestavi poseben odbor za uravnavo jezikovnega vprašanja v Šleziji. Predlog je bil odklonjen. Zanj so glasovali samo slovanski poslanci.

Petrograd 21. Od udeležencev na zadnjih dijaških nemirih je bilo izključeno 78 oseb. Prošnji vseučilišnega ravnateljstva, naj se olajša osoda izključenih, se je ugodilo. Vsi izbrisani so dobili dovoljenje, da smejo nadaljevati študije in naložile so se jim le lahke akademiške kazni. S tem je stvar poravnana.

Petrograd 21. »Praviteljski Vestnik« poroča, da so se v gubernijah, kjer je bila slaba letina, pojavile kužne bolezni, osobito tifus.

Peking 21. Vprašanje o razširjenju tujih naselbin v Šanghaju je vsled francoskih tirjatev z vsakim dnevom bolj zamotano. Francoski poslanik je pred kratkim poslal zastopnikom tujih vlasti okrožnico, v kateri je zahteval prioriteto glede namestovanega razširjenja tujih naselbin, ki so je zahtevali konzuli Nemčije, Anglije in Združenih držav.

Dopolnilna volitev v Pazinu.

Marsikateri moment o tej volitvi je še, ki je vreden, da ga zabeležimo.

PODLISTEK.

MLINAR.

Spisal Vrh morsk.

IV.

Pod smrti starega Podgoričana se je začelo v hiši spreminjati marsikaj. Prejšnje očetove uredbe niso ugajale Janku; zdelo se mu je vse bolj primitivno; zato je takoj po očetovi smrti jel odrediti vse po svojem okusu. Prodajalnica mu je bila takoj pretesna, treba jo je bilo torej razširiti; ta zid vreči doli, drugega napraviti, stopnice prestaviti na drugo stran, v prodajalnici se je spodobila primerna in lična pisarna, nad prodajalnico pa je kmalu visela velikanska deska, na kateri je blestel napis: »Janko Podgoričan, trgovina z mešanim blagom na drobno in debelo«.

Tudi hlev ni bil vrejen po njegovi misli; predelal ga je tako, da je bil poseben prostor za vsako vrsto živine. Dvorišče je vse obzidal in je pregradil z lepim barvanim železjem, dočim je napravil sredi velika železna vrata. Še podzemeljska klet se je pristojala in ni miroval, dokler se mu ni spolnila tudi ta želja, da si ga je veliko stala. S kratka: ves Pogoričanov dom je bil prenovljen in predelan po gosposko, kar je stalo ogromnega denarja.

Starega in zvestega hlapca Matijo je kar sree

O sestavljanju volilnih list je bilo interesovanim županstvom stališče različno. V Pazinu in Labinju n. pr. niso bili vpisani le oni volileci, ki so bili v zadnjih volilnih listah za občinske volitve vpisani v 1. ali 2. razred, ali ki so že tedaj plačevali 10 gld. direktnega davka, marveč so bili uvrščeni tudi oni, ki so se le pozneje dosegli ta zahtevana svojstva — dočim pa so v Plominu jednostavno prepisali 1. in 2. razred. Proti volilnim listam v Pazinu so se predložile reklamacije na e. kr. okrajno glavarstvo toliko z jedne, kolikor z druge strani, dočim je proti labinskim in plominskim volilnim listam reklamovala sama hrvatska stranka. Reklamacije hrvatske stranke so se zavračale z opazko, da deželni volilni red nič ne določa o reklamacijah. Na kompetentnem mestu se je reklo, da v volilne liste morejo biti vpisani le oni in tako, ki in kakor so bili uvrščeni v zadnje občinske volilne liste. V tem zmislu je e. kr. okrajno glavarstvo brisalo v pazinskih in labinskih listinah vse one volilece, plačujoče preko 10 gld., ki niso bili že v zadnjih volilnih listah. V kričnem nasprotju s tem pa je isto okrajno glavarstvo ne le pustilo v listah one uradnike, ki so bili nameščeni v Pazinu po zadnjih občinskih volitvah, ter tri novoimenovane zdravnike in enega učitelja v Labinju, ampak je še celo samo uvrstilo dva taka uradnika. Na ta način je torej došlo v pazinsko listo 11, v labinsko pa 4 volileci, ki niso bili v listah za občinske volitve. In isto e. kr. okrajno glavarstvo je vendar zaključilo volilne liste z opazko, da popolnoma odgovarjajo občinskim volilnim listam!!

V Pazinu je zastopnik vlade, gospod okrajni glavar Šorli, pozval v komisijo tri člene iz ogromne italijanske manjšine, a samo jednega iz ogromne hrvatske večine!! Predsednikom je bil izvoljen županov namestnik dr. Trinajstić.

bolelo, ko je gledal početje potratnega mladega gospodarja; večkrat ni mogel — zvesta duša — drugače, nego da je svaril in odsvetoval to in ono in skoraj očital slabo gospodarstvo. A posledica tej udanosti do hiše je bila, da ga je Janko odslovil in poslal od hiše. Podgoričanka se je jako upirala temu in se je potegnila z vso silo za Matijo, pa bilo je zastonj: čim je Janko rekel, da je tako prav, ni pomagala nobena beseda. Solze so zalivale ubogega Matijo, ko je zapuščal hišo, kateri je služil že šestnajst let. Lepi spomini na minolost in bojazen pred prihodnostjo, so mu stopali pred oči. »Ko bi bil pokojni Podgoričan še živ, bi ne bilo tako, ne, in Bog vedi, kaj bo še s to hišo! Dobrega gotovo malo«. Tako je jadikoval revež Matija, idoč proti svoj bajti. Revež ni niti utegnil misliti na nekaj drugega, kar bi bilo veliko nujnejše: kako bo preživel samega sebe?!

Ker je namerjal svojo trgovino razširiti, hodil je Janko skoraj vsaki dan v mesto in pozvedoval je o cenah in prometu tega in onega blaga. Spuščati se je jel v nevarne spekulacije in ker ni bil dobro izkušen, je moral večkrat trpeti velike zgube; vrhu vsega so se ga brezvestni mešetarji, spoznavši ga, oklepali kakor klopi in srkali iz njega kakor pijavke. Seveda se mu le-ti, kazaje razne cenike, vedno obljubovali velikih dobičkov, katerih pa do sledno ni bilo in ni bilo.

Nekega popoldne se je pripeljal k njemu

V imenu italijanske stranke je nje kandidat dr. Costantini protestoval proti dvajsetorici hrvatskih volilecev, in to: proti e. kr. brzjavnemu revizorju L. Majstroviću (ki se čuti Srba in kateri jedini med uradniki je glasoval za hrvatskega kandidata); proti županu dru. Simonu Kureliću, češ, do ni pristojen v davčno občino pazinsko, ampak v Pičansko (Ta prigovor naj bi bil gospod doktor prepustil kakemu pometaču. Opazka stavčeva.) — proti drugim volilecem pa, ali da ne plačuje davka, ali ne 10 gl., ali da plačujejo skupno z drugimi osebami. Komisija, oslanjajoča se na zadnje volilne liste občinske, je odbila vse te prigovore, izvzemši jednega.

Potem je gosp. A. Bertoša protestoval pisмено proti 15 italijanskim volilecem, podkrepivši svoj protest s pričevalom županstva, in sicer: proti sedmorici uradnikov, vpisanih v volilne liste, da si niso bili še v zadnji listi občinski; proti dru. H. Costantini, ker se je namestil v Voloskem kakor odvetnik (bil je vpisan, ker ni dokazano, da mu je tam odmerjen davek) — proti ostalim pa, ker so po zadnjih občinskih volitvah izgubili volilno pravico. Komisija je ugodila vsem tem prigovorom, izvzemši jednega.

Mej volitvijo niso bili pripuščeni k glasovanju trije hrvatski volileci, in sicer jeden, ker je prišel sam, a je vpisan z sinom, dva pa, ker njuni imeni niso soglašali z onima v volilni listi. Radi tega vzroka ni bil odklonjen noben italijanski volilec. Proti nobenemu drugemu pristopivšemu volilecu ni bil prijavljen nikak prigovor, torej so bili vsi pripuščeni k glasovanju.

Od 11 izključenih uradnikov bi bilo, kolikor se da soditi, 11 glasovalo za Costantinija, 2 za Kurelića, a dva bi se sploh ne bila udeležila volitve.

poznan agent in mešetar; jako prijazen in prikljupljiv človek, a jezik mu je nabrušen, da si se kar čudil.

»Gospod Podgoričan«, je začel mešetar, »prav nalašč sem prišel k vam, in upam, da vam prinesem lepega dobička; če hočete, kar pogodbo napraviva, se ne boste kesali. Moka, posebno ogerska, podraži v kratkem najmanj za goldinar na kvintal. Skladišča so že prazna, prihodnja žetev pa kaže slabo, le kakor prijatelju vas opozarjam in vam svetujem to«.

Jakotu je začelo takoj nekaj šumeti ter se je začel praskati za ušesom.

»Poglejte pisma«, je nadaljeval agent, »ki sem jih ravno prejel z Ogerskega! Čitajte, da se prepričate sami!«

Janko je prečital in bil uverjen popolnoma, da mož utegne imeti prav. Še nekoliko pritiskanja od strani agenta in napravila sta pogodbo za deset vagonov ogerske moke. Janko, nadejajoči se lepega dobička, je veselo in brez obotavljanja podpisal pogodbo. Po vrhu je še potisnil agentu petdesetak v roko.

Po preteku osmih dni je bilo pri Podgoričanu veliko gibanje. Vozovi so prihajali jeden za drugim, vsi prostori so bili napolnjeni z vrečami moke. Vaščani so se kar čudili ter ugibali, kako dobro gre Janku.

(Pride še.)

Uradniki, ki so glasovali za dra. Costantiniya, so bili: e. kr. okrajni zdravnik dr. Beden na okrajnem glavarstvu, 4 e. kr. davčni uradniki, 2 sodna in 1 poštni uradnik.

O tem, kako so se izvršile volitve v Labinju in Plominu, za sedaj nimamo še podrobnih gotovih podatkov. Le to vemo, da ni v enem, ni v drugem kraju niso hoteli zaključiti volitve, dokler niso dobili poročila o volitvi v Pazinu. Govori se tudi, da so v Labinju grozili vladnemu poverjeniku, da so držali govorov v volilnem lokalu samem itd. Od 68 volilcev, vpisanih v liste, jih je glasovalo tam 56, a pripuščenih je bilo vrhu tega k glasovanju 12 njih, ki niso bili v volilnih listah, vendar pa okrajno glavarstvo o proglašenju izvoljenega ni jemalo ozira na te glasove.

V Plominu je šior Mate Tonetti postopal po svoje, a imel je dobrega pomočnika v členu komisije, don Franu Massalinu, ki je puščen v volilni listi, dasi nima pravnobene volilne pravice. Tam so jednostavno uvrstili kakor glasujoče osebe tudi takih, ki niti blizu niso bili; pripuščenih je bilo — glasom poročil, ki smo jih dobili — takih, ki so že davno pod zemljo, ali po morju, ali v Ameriki, ali v Marzilju, ali se niso udeležili glasovanja. Takih glasov je kakih 16. Ako dodamo k tem še one 4, ki so se pustili nezakonito v labinski listi, vidimo, da bi ob rednih in zakonitih odnošajih moral biti dr. Simon Kurelić proglašen izvoljenim.

Gospod Mate Tonetti, župan v Plominu je tako prepričan o tem, da je priznal jednemu naših zaupnikov, da je bil to zadnji italijanski uspeh v tej skupini!

Kakor smo že javili, je v Plominu, po zadržanih, glasovalo za Costantiniya 49 od 50.

V Pazinu je na večer svirala glasba po mestu, in tudi pred stanovanjem okrajnega glavarja. Glasbi je sledilo kakih 10 dečakov, a pred njimi sta šla Šime Mečar in Rug. Camus. Pred stanovanjem Liberata Runca in Nikole Ujčiča so hoteli prirediti demonstracijo, ker sta se vzdržala volitve, ali razgnala jih je policija.

Dr. Ceeh je z ostalimi privrženci svojimi kapituliral pred močnejim nasprotnikom svojim in je glasoval zunaj.

Politični pregled.

TRST. 21. marca 1899.

K položaju. Sedaj je že precej gotovo, da so oni zvonovi, o katerih se je zdelo, da zvone zadnje pozdrave umirajočemu ministerstvu Thunovemu, v resnici naznanjali še le željo, da bi to ministerstvo že umiralo. Zlasti po govoru grofa Tisze je postalo zopet precej tiho med onimi, ki so najglasneje govorili o krizi v avstrijskem ministerstvu. Rečeni govor je potisnil vesele nade liberalcev blizu doli do ničle. Sedaj pa, ko se je menenju tega odličnjaka liberalne stranke na Ogerskem pridružil še vodja bivše »narodne stranke«, pridruživše se sedaj vladnemu taboru, sedaj, ko se je tudi grof Apponyi pridružil menenju Tisze glede stališča, katero je zavzeti Madjarom nasproti avstrijskim homatijam, sedaj pa so zlezle nade nemških liberalcev še nekoliko nižje, doli pod ničlo. Grof Apponyi je rekel nekemu angleškemu novinarju, da bi Madjari res radi videli, da bi v Avstriji prednjačili Nemci v političnem vodstvu. Ali razmere so sedaj povsem drugačne, nego so bile leta 1871., ko je grof Andrassy pritekel Nemeem na pomoč in ko se mu je res posrečilo ohraniti hegemonijo Nemecev. Od tedaj pa so Nemci zgubili hegemonijo in položanje se je radikalno spremenilo.

Avstrijski Nemci da nimajo med seboj nijedne politične osebe, ki bi uživala toliko ugleda in zaupanja, da bi se mogli pogajati žnjo.

Kakor se vidi, je Apponyi povedal isto, kakor Tisza, samo nekoliko bolj — naravnost in na vsa usta.

O preloženju dež. zbora istrskega. Omenivši vest, da bode deželni zbor istrski zboroval v Kopru, piše »Information«: Dvomimo, da bi bil Koper, kjer je bilo v zadnjih letih toliko dejanskih napadov na slovenske dijake, da bi bilo to mesto, v bližini Trsta, na skrajni meji pokrajine, prikladno za namerjano svrho. Če so že vladni krogi vendar enkrat prišli do prepričanja, da Poreč ni primeren za sedež dež. zbora, tedaj so mogli

določiti jedino Pulj, kjer je dež. zbor že zboroval minolega leta. To iskanje na okolo onega kraja, ki ga že imamo brez vsega iskanja, napravi utis, da hočejo imeti le mesto, ki naj po svojem italijanskem značaju varuje fikcijo italijanske Istre, ne pa kraja, ki že stoletja pripada Avstriji, ki čuti avstrijski in kjer je slovanski življ vsaj deloma stalen. Kam naj nas dovedejo taka prizadevanja? Ali hočejo res ovirati slovanske poslance na spolnjevanju njih dolžnosti in jih izpostavljati zasramovanjem, ki se obračajo proti vsemu slovanskemu in krščanskemu? Politiško podivjanje, ki se je tako močno kazalo v minulih letih, neti se brez ovire. »Piccolo« ščuva že sedaj proti slovanskim poslancem in pripravlja prebivalstvo kopersko za demonstracije proti istim.

Politiški glumači. »Obzor« piše pod tem naslovom: »Sedanji, že dveletni krizi v Avstriji, slabeči vso monarhijo, je glavni vzrok narodni spor na Češkem. Po zdravi pameti bi se moralo zlo izruti tam, kjer se je ukoreninilo najgloblje; v tem slučaju torej na Češkem. No, zdi se, da liberalni Nemci nimajo več zdrave pameti in ne poznajo pravil logike. Sklenili so, kakor znano, da za sedaj ne bodo sodelovali na razpravah v deželnem zboru Češkem, in sicer zato ne, ker vlada hodi Slovanom na roko, ker zapostavlja Nemece s tem, da noče odpraviti jezikovnih naredeb in ker češka večina od leta 1890. sem odklanja vse, tudi najopravičeneje zahteve Nemecev. To so izjavili v svojem poročilu. S to izjavo so dokazali voditelji Nemecev vsemu svetu, da so politični glumači. Vedno zahtevajo in izjavljajo, da se narodnostno vprašanje v Avstriji more rešiti jedino le z — državnim zakonom. Ko pa je desnica nasvetovala v minolem letu, naj se izvoli odsek, ki bi imel sestaviti tak zakon, dvignila je nemška levica rovnico in motiko proti temu predlogu. Istotako je bilo, ko je grof Thun v minolem letu pozval nemške zaupnike na pogovor za sporazumljenje na Češkem: nemška gospoda so ostali doma! Ko se je te dni grof Thun mudil v Pragi, da bi uglasil pot sporazumljenju med Čehi in Nemci, so mu ti poslednji odgovorili zopet: non possumus. Levičarska glasila besne sedaj nad postopanjem grofa Thuna, ki se je drznil sklicati deželni zbor češki, da-si je vedel, da Nemci ne bodo sodelovali! V svojih glasilih kriče dan na dan o »tlačenju nemškega naroda«, sleherni dan dolže vlado, da zapostavlja Nemece. A ko se je te dni raznesel glas, da namerja vlada s pomočjo § 14. izdati zakon, ki bi se bistveno strinjal z zahtevami Nemecev, jim zopet ni prav, kajti kriče, da je vlada po indiskreciji kakega »izdajice« izvedela o zahtevah Nemecev.

Kako naj človek ume te ljudi?! Programi se menda povsodi sestavljajo v ta namen, da se izvrše danes ali jutri. Nemci na Češkem pa skrivajo svoj program pred vlado in vsem svetom. Iz vsega postopanja teh »liberalnih« Nemecev se vidi, da so jednostavno le politični glumači, smešni do skrajnosti, katerim je le do prepira, do strankarstva, zato naj trpi prebivalstvo, naj trpita cerkev in država! Ako nas ne varajo vsi znaki, priti hoče skoro do konca te glumaške politike. Pametnejši Nemci uvidevajo že sami, da taka politika ne dovaja do nikakega cilja in so začeli obsojati apostole take politike.

Da je vse to gola resnica, da je označenje z »glumači« opravičeno v polni meri, da je torej ves srditi boj, ki ga bijejo Nemci proti Thunu in jezikovnim naredbam, res le komedija in španjska stena, za katero se skrivajo vso drugačni nameni, to nam potrjuje sedaj jeden najpametnejih in in najpoštenejih mož mej njimi, to nam potrja Julij Lippert v nekem berlinskem listu, kjer prosi grofa Thuna, naj za božjo voljo le stori namerjani in od Nemecev toli pobijani korak, naj le izda jezikovni zakon, ki prav ugaja — nemškemu stališču in nemškim željam.

Domače vesti.

Imenovanja in premeščenja v sodni službi. Minister za pravosodje je premestil sodnega pristava Viktorja Devetaka iz Pulja v Gorico ter je imenoval avskultanta Jurja Corazza adjunktom v Buzetu. Pristav Josip Gentili je imenovan tajnikom dež. sodišča, a kon-

trolor v kaznilnici v Gradški, Fran Nadastiny upraviteljem moške kaznilnice v Steinu na Niže-Avstrijskem.

Visok gost v Postojni. Iz Postojne nam pišejo: Včeraj je prišla z opoldanskim vlakom iz Divače v Postojno incognito nadvojvodinja Gizela z Bavarskega. Ker ni bil naznanjen njen prihod, ni bilo na kolodvoru drugega voza, nego oni hôtela ogerske krone in to vsled previsokega snega in slabega vremena. Načelnik postaje je hitro telefoniral po drugi voz in je naznanil ravnateljstvu jame o prihodu visokega gosta. Med tem časom je prišel voz iz velikega hôtela in je odvel do jame nadvojvodinjo in nje spremstvo. Ob 10. in pol uri zvečer se je odpeljala nadvojvodinja z br-zovlakom na Dunaj.

Iz Ljubljane smo prejeli še en daljši dopis o slovenskem gledališču. Ker pa je to pereče kulturno vprašanje temeljito obdelano v treh člankih, ki smo jih priobčili ravnokar, menimo, da za sedaj bodi zadosti kritike in graje. Ponatunjeno bodi tu le to, kar nam piše ta dopisnik o gostovanju gospoda Borštnika, tega nekdanjega prvaka slovenskega gledališča v Ljubljani in sedanjega člana gledališča v Zagrebu. Piše nam:

»Prostor mi ne dopušča, da bi omenil več, nego da je bilo strogo realno igranje g. Borštnika, dasi ta uloga ni taka, da bi se pokazal v njej v vsi svoji velikosti, krasno, da smo zelo lahko opazili prepad med umetnostjo in diletantstvom, kateri slednji sméri bi še prištevati nekaj naših igralcev. Tu se mi je urivala misel, zakaj morajo skoraj vsi boljši slovenski umetniki na tuje. Po mojem menenju bi se moralo bolj gledati na slovenske umetnike, in če je tudi treba, da intendantu malo popusti.

Potem se obrača dopisnik k drugemu predmetu: Vi pokrajinski Slovenci očitajte nam, da smo Ljubljanečani narodno mlačni. Verujte mi, gosp. urednik, da temu ni povsem tako. Posebno srednji stan je navdušen za narodno stvar. Le nekaj pleva, ki meni, da je zlezel nad srednji stan, takozvana elita, je prepričana, da »se je narodnostno vprašanje že preživelo«. In ker ima ravno ta elita glavno besedo v »Nar. domu«, ni tu vse tako, kakor bi si želel narodnjak. Za danes naj Vam postrežem le z enim slučajem. Kaj pravite, g. urednik, je-li to prav, da imajo v ljubljanskem »Narodnem domu«, v najnarodnejem podjetju, za katero je ves narod polagal svoj obol, — Nemci svojo posebno sobo?! Rodom Ljubljanečan imam tudi jaz enaka čutila za narodno stvar, kakor jih imate n. pr. vi Tržačani; in zavrela mi je kri, ko sem slišal Nemece, vračajoče se iz »Nar. doma«, kako so se norčevali iz »Nar. doma«, češ, da je ta njihova last. Upam, da nisem samo jaz tako nekramarska duša, da ne morem opravičevati takega skrunjenja narodnega značaja našega najnarodnejega podjetja, čeprav morda gospod restavrater proda o tem nekaj vrčkov piva več. —čar.

Bog ne daj! Imajoči vedno le stvar pred očmi, le neradi govorimo o osebah. Jedno in drugo je neprijetno in čisto tudi škodljivo: toliko napadati osebe iz lastnega tabora kolikor tudi hvaliti. To poslednje je skoro še neprijetnejše. Ali včasih je vendar le tako, da se mora govoriti tudi o osebah.

Mi smo že parkrat povedali svojo sodbo o gospodu Gabrščeku v Gorici. Povedali smo že, da utegne imeti mož svojih slabosti, kakor jih ima sleherni človek, ali pri tem ostajamo vendar-le: da ima mož velikih zaslug na razvoj slovenstva na Goriškem, da je že prebil toliko bojev za narodno stvar, kolikor jih ni noben sedanjih novinarjev slovenskih, in da poleg novinarskega posla ne vrši noben slovenski novinar toliko drugega narodnega dela, nego ravno Gabršček. O tem možu je torej smeti reči, da njegove dobre lastnosti bogato nadkriljujejo morebitne slabosti njegove.

Užaljen po nekem napadu na njegovo osebo v »Slov. Narodu« radi nekega spisa v »Soči«, o katerem je že izjavil slovesno, da ga ni niti pisal on, niti da ga ni videl pred objavljenjem v »Soči«, izjavlja g. Gabršček v zadnji številki, da misli prenehati z izdavanjem »Soče«, »Primorca«, »Adriatische post« in »Knjižnice«, odreči se sodelovanju v raznih društvih ter brigati se odslej le za svoje posle.

Mi, pa mu kličemo: Bog ne daj! V sedanjih trdih bojih, v teh kritičnih časih ne more sloven-

ska stvar pogrešati nobenega delavca — kamo-li tacega, kakoršen je gospod Gabršček! Ob takih navalih od strani izbornih organiziranih nasprotnikov je, žal, itak že nedostatna vsa naša organizacija sedanja, a sedaj naj bi rušili še to, kar imamo. Vemo, da govorimo iz srea vsem dobro mislečim na Primorskem, ako kličemo, da se to ne sme zgoditi!! Bog ne daj, da bi mi zašli tako daleč, da bi se radi osebnega sovraštva izvestnega, vsem nam dobro poznanega dopisnika v Gorici, podiralo, kar se je sezidalo z velikim trudom in velikimi mukami, pred vsem pa koncentracija onih, ki hočejo in tudi znajo delati!

Pritožba. Došla nam je pritožba, da finančni stražniki na carinarskem uradu na novi cesti razmečejo po vozeh, ne mené se za to, ali je na vozu seno, ali drva, ali pa — jajca. Neredko da se je že dogodilo, da so ubogim ženskam pomastili jajca. Pa tudi bolete da se izdajajo tako počasi, da morajo ljudje neopravičeno dolgo čakati in — zmrzavati pred uradom.

Prosimo torej slavno oblast, da bi odpomogla tem nedostatkom.

Laški razgrajaci so v torek, dne 15. t. m. zopet razbili — že v osmič — svetiljko na Vodopivčevi gostilni »pri petelinu«. Iste dni so zlomili tudi dve kljukici na vratih rečene gostilne, a poleg tega se masčujejo skoro vsako noč nad rečenim slovenskim gostilničarjem s tem da mu oskrunjajo vrata in zid se svojo — sramoto. To so res že pravi suroveži in vandali, kakoršnjih more porajati le zloglasna avita coltura! Take čine mora obsojati sleherni človek, če tudi ni Slovenec, ampak le pošten in dostojen. Tem bolj se moramo čuditi besedam, ki jih je izustil policijski inspektor na inspektoratu v ulici Stazione, ko je gostilničarjev sin prišel naznanit ta najnovejši čin laškega — barbarstva. Menil je: Dokler boste stavili slovenski napis, vam bodo vedno razbijali in vam ne bodo dajali miru. Zakaj ne stavite raje laškega napisa?!

Tako torej! No, te besede so prikrojene po tistem zistemu, ki velja vsej vladni politiki na Primorskem: mesto da bi se zasledovala in proganjala krivica z vso strogostjo, pa se polaga nekrivcem na sree, naj ne »izzivljajo« krivičnikov! Po takem bi bili seveda razgrajaci in laški uporniki proti vsakemu pravu in proti vsaki avtoriteti pravi tepeci, ako ne bi postajali hujši od dne do dne.

Avita cultura! Pišejo nam: Te dni je šel naš človek na tuk. magistrat po delavsko knjižico. Prišel v dotično sobo je vprašal, naj mu dajo gori omenjeno knjižo. Trije tam poslušajoči uradniki so ga začeli gledati izzivalno, ko jim je pomolil svoj slovenski domovinski list. Eden njih je rekel: Kva no parlemo »ščavo«, qua semo aensa nostra! Dostavil je še, da ako hoče biti postrežen, da naj si privede — tolmača!

Naš človek jim je povedal, kar jim je šlo, toda, kaj pomaga vse dopovedovanje in toženje, ko imamo opraviti s takimi neolikanimi ljudmi. Na zahtevo, da naj mu izdajo slovensko-nemško knjižico, se mu je odgovorilo arogantno, da nimajo takih knjižic.

To so slavni čini avite colture, ki se pa utegnejo kedar še masčevati na nositeljih take kulture, v kar pomozi Bog! O din.

Slovenska Čitalnica v Gorici priredi na praznik oznanjenja Marije Device, dne 25. marca v svojih prostorih besedo. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Blagajnica se odpre pol ure prej. Glasbene točke vspeveda bode izvrševal pomnoženi orkester c. in k. pešp. št. 47. Vstopnina je določena za društvenike in nedruštvenike po 30 nč., za srednješolsko mladino po 20 nč. Sedeži stanejo na divanih: I. vrste po 1 gld., II. vrste po 60 nč., III. in IV. vrste po 50 nč.; na stolih (VI.—X. vrste) pa po 20 nč. Listki za sedeže bodo na prodaj zadnje tri dni pred »besedo« pri društvenem čuvaju in na večer »besede« na blagajnici. Vstopnice se bodo prodajale le na blagajnici. Listki za sedeže se obdrže, vstopnice se pa oddajo v sobi pred dvorano. Čisti dohodek »besede« je namenjen v pokritje stroškov za popravilo društvene pohištne oprave. Društvenike in druge Slovence iz mesta in okolice najuljudneje vabi na obilno udeležbo.

o d b o r.

Čitalnica v Škedenju bo imela svoj občni zbor dne 26. t. m. ob 3. in pol uri popoldne, po sledečem dnevnem redu: poročilo tajnika, poročilo

blagajnika, razni nasveti in predlogi, volitev novega odbora. Na obilno udeležbo uljudno vabi odbor.

Razprava proti Martinolihu pred porotnim sodiščem v Gorici traja še vedno in ne ve se še, kedar bo zaključena. »Piccolo« prinaša dan na dan dolga poročila, katerih grdo tendenco smo že označili. Vendar je razvidno iz današnjega poročila marsikako obtežujoče dejstvo. Tako so dokazale nekatere priče, da se je Martinolih skrajno nepremišljeno spuščal v razne kupčije. Dokazano je tudi, da je Martinolih že v zaporu uničil par pisem, a se izgovarja, da je storil to, ker je bil »nervozen in slabe volje«. Sosebno, kričeča je razlika v informacijah o Martinolihu okrajnega glavarstva v Lošnju na jedni in županstvu istotam in v Pulji na drugi strani. Rečeni županstvu praviti, da je bil Martinolih na najboljem glasu, da je bil radodaren, nesebičen, ter da ni bil zmožen nečastnih činov; županstvo v Pulji pa pravi še posebej, da je bil Martinolih v odličnih zvezah in da je bil na ekscelemtnem glasu. No, te odlične zveze smo poznali tudi mi, in smo povdarjali večkrat, da ni bilo baš na čast dotičnim »odličnim osebam«. — To naše menenje dobiva svoje potrjenje tudi v informaciji okrajnega glavarstva v Lošnju, katera oblast pravi, da je bil obtoženeec zmožen kaznivih činov, ako je šlo za njegov interes!

Ni nam namen, da bi obteževali nesrečnega obtoženeca; saj ga — po našem menjenju — obtežujejo dejstva sama in potem vemo tudi, da naša beseda ne sega do laških porotnikov v Gorici; ali z ozirom na gonjo, ki jo uprizarjajo ista laška gosposda proti Nabergoju, da-si ni bil niti sojen niti tožen radi podtikane mu, malenkostne in za osebno integriteto njegovo popolnoma brezpomembne »afere«, nismo mogli drugače, nego da smo pribili, kako dela ves laški aparat, da bi vzbudil kar najugodnejše menenje o jednom Martinolihu!

Grozna nesreča se je pripetila v soboto popoldne č. g. Al. Bratini, kuratu v Gabrijah pri Ajdovščini. Imenovani gospod je za velikonočno procesijo pripravljaj umetalni ogenj ter je v to svrhu v možnarju mešal in drobil žveplo, klorokisli kalij in žveplenokisli barit. Pri tem se je zmes vnela in eksplodirala. Gospodu kuratu je odtrgalo levo roko in dva prsta desne roke in ga tudi sicer precej poškodovalo na glavi in ostalem telesu. Prsta je skozi dvojno okno vrglo na cesto. Ponesrečenega gospoda so prepeljali v gorisko bolnico, kjer so mu amputirali roko. »Slovenec«.

Različne vesti.

Papež Lev XIII. Po nekem poročilu v »N. Fr. Presse« iz Rima pripoveduje škof Brindle o svoji avdijenci pri papežu, da ni mogoče misliti si večega protivja, nego sti duševna svežost papeža in njegova telesna slabost. Papež je govoril o različnih važnih vprašanjih, med tem ko je njegovo popolnoma oslajeno truplo počivalo v naslonjaču. Ravno isti utis je dobil zasebni tajnik kardinala Vaughana, monsignor Durin, katerega je papež povpraševal, kako je z srčno boleznijo kardinala. Ko pa je dvignil roki, da podeli blagoslov, je mogel to storiti komaj z jednim znamenjem, tako težka mu je bila roka, ki mu je bila do takas kakor brezčutna.

Bodoči konklave bode najbrže v Rimu in naslednik papeža bode kakšen Italijan. Francozki člani sv. zbora bodo glasovali za Rampollo, avstrijski za Serafino Vanutellija. Ta dva imata največ upanja. Ostale candidature ne pridejo toliko v poštev.

Velikanski požar v New-Yorku. Minolega petka je pogorel v New-Yorku velikanski »Windsor-Hotel«. Ta hôtél je imel 7 nadstropij in 600 sob. Goreti je začelo v drugem nadstropju. Hkratu so bila v ognju vsa nadstropja. Hôtél je bil poln ljudi. Neka dama je skočila iz petega nadstropja, njej so sledile še štiri ženske. Ostale so mrtve na licu mesta. Otroke so spuščali na rjuhah doli. Zgorelo je mnogo oseb, govore, da do 60. Mej rešenimi je tudi brat predsednika Zjedinjenih držav, Mac Kinleya. Škoda se ceni na 1 milijon dolarjev.

Okolnost, da je bil tako hitro v ognju ves hôtél, tolmačijo tako, da so neznan lopovi položili

ognej na več mestih hkratu, da bi v navstali zmešnjavi mogli — krasti.

Žganjpitje na Francozkem se grozno širi. Absinth je postal prava francoska narodna pijača. Številke, ki jih beremo v nekem francoskem listu, napolnjujejo človeka s strahom. Statistika pravi, da je na Francozkem več nego 450.000 krčem in žganjarnic. Francozki narod zavzema danes prvo mesto v Evropi, kar se tiče žganjpitja, ker na vsacega človeka pride na leto povprečno štirinajst litrov čistega alkohola. (Še pred dvema letoma je zavzemala Francoska v tem oziru s 408 litrov sedmo mesto, a Danska z 885 litrov prvo mesto med državami.) Zlasti se posledice žganjpitja kažejo v bolnišnicah. Pred dvajsetimi leti sicer ni bil alkoholizem nič nenavadnega, toda oni, ki so se mu udajali, so bili čvrsti vsaj telesno. Danes pa trdijo zdravniki, da so 16 do 17-letnim mladencem vsled uživanja absintha živeci popolaoma onemogli. Izmej 100 bolnikov, ki se zdravijo v pariški bolnišnici, je 70 žganjpitveev.

Narodno gospodarstvo.

Zahvala in poziv na delo. Svoječasno je bilo objavljeno v cenjeni »Edinosti«, da je bila gospodarska zadruha za sodni okraj Podgrad odlikovana na jubilejni razstavi na Dunaju z srebrno svetinjo (kolajno) za razstavljeno sadje.

Popolnujem poročilo. Gospodarska zadruha ni prejela navadne srebrne kolajne, ampak odlikovana je bila z veliko srebrno kolajno z državnim darilom za zasluge v kmetijstvu. To je bilo prvo, največje in jedino tako odlikovanje, torej je bila naša zadruha najbolj odlikovana.

Smatram za svojo dolžnost, da se javno zahvaljujem tistim, ki so se največ trudili in si prizadevali, da je bila zadruha tako častno zastopana na razstavi in da je bila odlikovana tako častno.

Na prvem mestu zahvaljujem se blagor. g. Slavoju Jenku, deželnemu poslancu in županu v Podgradu, ki je deloval z železno svojo vztrajnostjo o nabiranju in odbiranju sadja za razstavo in je sploh omogočil našo udeležitev na razstavi s tem, da je založil potrebni denar za stroške in preskrbel vse drugo potrebno. Zahvaljujem se tudi č. g. Jos. Strnadu, kapelanu v Podgradu, za mučno sodelovanje o odbiranju sadja in da nam je radovoljno prepustil potrebne prostore v kapelanijski hiši. Sprejme naj tudi zahvalo za prijazno sodelovanje g. Nadilo, tajnik podgradske posojilnice. Delo je bilo mučno v resnici, kajti preko 100 sadjarjev je prineslo raznovrstnega sadja, in se je moralo določiti, katero bi bilo vredno sprejeti za razstavo. Zahvaljujem se dalje veleč. duhovščini v okraju, katera je rodoljubno navduševala sadjarje za udeležitev.

Zahvaljujem se konečno vsem odbornikom zadruge.

Upam, da bode imelo to odlikovanje dobrih posledic v gmotnem oziru za naš okraj.

Gospodje zadrudni odborniki in drugi rodoljubje! Vztrajajmo na delu in delajmo vsak po svoji zmožnosti in moči, da pomoremo na noge opešanemu in do beraške palice obubožanemu kmetu! Zadruha je odlikovana na Dunaju, ali hočete še več: celó permanentni odbor kulturnega sveta v Poreču stavlja našo zadruho drugim zadrugam v izgled! Zadruha mora biti pa še odlikovana, ako hočemo, da bo lo na merodajnem mestu videli vspehe njenega delovanja. O tem bom pisal drugikrat — kadar bo čas za to. Najlepše odlikovanje pa nam bo zavest, da smo pomagali reševati naš dobri narod — pogina!

V Hrušici, dne 18. marca 1899.

A. Rogáč,
zadrudni predsednik, dekan.

Šopki o. Stanislava Škrabca.

(Dalje.)

Glede »nemškega vpliva«, vsled katerega se zdaj bolj pogostoma bomka pri dovršnikih, nego v XVI. stoletju, stojiva z g. Lamurskim na stališči najinega znamenitega rojaka Miklošiča, no ne le midva, nego i slovenski slovničarji. Jaz nikakor ne morem dopustiti, da bi takemu geniju, kakor je bil, po sodbi prof. Massafia, »največji filolog seda-

njega veka, ne bilo dano znati, kako Nemei tvo-
rijo svoj bodočnik, in da je on svojo trditev, da
bomkanje je pripisovati nemškemu vplivu, zapisal
nepremišljeno.

No z njim ni soglasen prof. Brandt, ni so-
glasen ni o. Stanislav. Ako ona dva smeta biti
nesoglasna z njim, kako da bi mi morali biti
soglasni z njima? Svobodno je o. Stanislavu staviti
svojo avtoriteto višje avtoritete Miklošiča! Kdo mu
bode zavidal? No mi ostanemo vendar-le na svo-
jem stališču, dokler ne uslišimo kompetentne sodbe,
da je o. Stanislav prekosil Miklošiča.

Na zadnji platnici 11. zv. XVI. teč. »Cvetja«
je zmagalec Miklošiča privedel besede prof. Brandta
o ruskem trajnem bodočniku: »budu dvigati —
eto d. b. pereinačenoje preždebuduščeje budu
dvigal.«

Ne vem, ali o. Stanislav kratice »d. b.« ni
razumel, ali jo je pustil navlašč tako. No ona ima
tu odločno pomen: »d. b.« je naše »bržkone«;
ta besedica torej uničuje kategoričnost trditve
in dela iz nje zopet le subjektivno mnenje, nam-
reč: »budu dvigati je bržkone (dolžno biti)
predruženno predbodoče budu dvigal.«

Na trditev Miklošičevo, da je bomkanje
dovršnikov pripisovati nemškemu vplivu, dela prof.
Brandt sledečo opazko: »Ne mislim, da bi na-
vadni bodočniki od dovršnikov bom ispil,
bom postal itd. bili germanizmi: 1) sploh je
neverojetno, da bi si tuj obrat prilastili ne samo
pisatelji in za njimi omikani razred, no celi na-
rod, in 2) bom ispil docela ni prevod nem-
škega ich werde trinken, kateri bi se glasil: bom
izpiti.«

K tem besedam ruskega učenjaka, kateremu
mi, po terjatvi o. Stanislava, moramo prinesiti v
žrtvo svojega Miklošiča, dovolil bi si jaz izraziti
sledeče pomisleke: a) Kako prof. Brandt bodo-
čnike bom ispil (tako piše sam), bom postal
itd. imenuje navadne? Ali so izpijem, po-
steljem itd. nenavadni? b) ako si mogo
prilastiti tuj obrat pisatelji in za njimi obrazovani
razred naroda, kako da bi se ta prilastitev morala
ustaviti pred »celim narodom«, kakor »die frän-
kischen Reiter« pred »Mutter Gottes von Laaf«.
Ali je kdaj v Slovencih mej pisatelji in obrazo-
vanim razredom pa mej narodom stala kitajska
stena? Na slovenski narod, ki šteje cel 1 in pol
milijon, ne sme se gledati kakor se gleda na ruski.
(Pride še.)

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Gradec 22. Klub nemškonaacionalnih poslan-
cev lode protestoval proti sedanjim razmeram v
notranjem položaju političnem in sosebno proti
rabi § 14. Rečeni klub hoče v ta namen stopiti
v dogovor s klubom nemških naprednjakov.

Celovec 22. V deželni zboru so nemški
poslanei vložili slovesen protest proti rabi § 14.
sploh in za uredbo jezikovnega vprašanja še po-
sebej. Deželni predsednik je izjavil, da ta predlog
prekorača kompetenco deželnega zbora, no deželni
glavar, grof Goes, je vendar dal ta predlog na
dnevni red jutrsne seje.

Pariz 22. »Agence Havas« javlja: V pogo-
voru, ki sta ga imela večerj popoldne francoski
poslanik v Londonu, Cambon, in lord Salisbury,
sta razpravljala o obmejenju angleških in francos-
kih posesti v osrednji Afriki in je pogovor dovel
do dogovora, ki naj se določi v dodatnem členu
k nigerski konvenciji.

Carigrad 22. Vest, došla o spopadih na tur-
ško-bolgarski meji med Bolgari in turškimi vojaki,
je popolnoma neosnovana.

Najnoveja trgovinska vest.

New-York 21. marca (Izv. brzjav.)
Pšenica za takoj 80³/₈, za marec, 80³/₈ za
maj 70³/₈, za juli 70³/₈. marec — Koruza
za maj 39³/₈ Mast 565.

Javna zahvala.

Ginjen po tolikih izrazih iskrenega sočutja, izrekam podpisani naj-
priskrnejšo zahvalo vsem onim, ki so mi na kolikateri način izrazili sožalje
svoje, tolažečim me na prebitki zgubi ljubega in nepozabnega mi brata

KAROLA.

Posebno se zahvaljujem slavnemu občinskemu starejšinstvu, preč. duhovščini,
p. n. gospeln in p. n. gg. c. kr. uradnikom, dičnemu ognjegasnemu društvu
in njega vrlemu pevskemu zboru za krasno petje v cerkvi in na pokopališču,
darovateljem vencev, dragim sosesčanom, prijateljem, znancem in sorodnikom

Ivan Renčelj.

V Sežani, dne 21. marca 1899.

Kolesar, a ne prodajalec naj sodi o kolesu!

Kdor želi omisliti si v resnici

kolo najboljše vrste
od sloveče avstrijske znamke

„Styria“ in „Styria“ original

— naj se obrne do —

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente števil 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in spre-
jemnice, žimle in peresnice, ogledal in železnih
blagajn, po cenah, da se ni bati konkurence.

URAR

sposoben v popravljanju vsakovrstnih ur, se pripo-
roča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice.

Friderik Colja,

raznašalec „Edinosti“ in vratar,
Via Solitario št. 8.

M. Aite

(prej Aite & Zadnik) Razprodaja vse
Via Nuova ogel ulice S. Lazzaro. blago v zalogi po
znižanih cenah.

Josip Živic,

veleposestnik, Skopo ima na
prodaj 15 mesecev starega
bika, švicarske pasme.

Cvet proti trganju.

(Liniment caspici).

Preiskušano mazilo — odpravlja bolečine pri kostibolu,
ganju in revmatizmu. — Ena steklenica z navodilom 50 ny
Razpošilja z obratno pošto najmanjše dve steklenici

„Deželna lekarna pri Mariji Pomagaj“

Ph. Mr. M. Leusteka v Ljubljani.

Nova centralna čevljarnica v Trstu.

Via Malcanton št. 2.

Bogat izbor čevljev

za gospode, gospe in otroke.

Delo solidno, trpežno in po mogočih kon-
kurenčnih cenah.

„Hotel Nazionale“

v Trstu, Via Vienna št. 4

nahaja se v bli-
žini kolodvora
južne železnice
pristanišč, po-
štne in brzo-
javnega urada
ter je popolno-
ma obnovljen.
Sobe elegantne
vse v I. nadstr.

Cena od 60 novč. naprej.

V pritličju nahaja se tudi „Restaurant Nazionale“
elegantno opremljen, preskrbljen vedno in ob vsakej uri z
gorkimi in mrzlimi jedili. Toči se: fino plzensko pivo in
Culmbach-ovo črno pivo, najbolje dalmatinsko „Apolo di
Lissa“ in istrsko vino ter razna vina v boteljkah, vse po
zmernih cenah.

Lastnik je slovan-dalmatincec. Govori se slovenski in
hrvatski.

Naslanja se na geslo: „Svoji k svojim“ priporoča
se slavnemu občinstvu slovenskemu in hrvatskemu za obilen
obisk

Josip Serdarović,
lastnik.

Pomladansko zdravljene.

ZDRAVLJENJE KRVI

Čaj „Tisočerni cvet“ (Milleflori).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem,
če peče v želodecu, kakor proti slabemu prebavlja-
nju in hemoroidam. — Jeden omot za ozdravljenje
stane 50 nvč. ter se dobiva v odlikovani lekarni
PRAXMARER „Ai due Mori“ v TRSTU, veliki trg.

Tudi za 55 nvč. v markah dopolnje se franko.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897.	Kron 159.997.579—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897.	28.823.375—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.)	343.860.067—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od	67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopolnjejo se vsakemu na pismeno
vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.